

tunk rakni. Ez volt a földszint, mert erre még két sor azonos juhtúrós szalonnapörccs galuska emelet következik, amire majd egy kis tejfölös tetőt kenünk – van, aki reszelt sajttal fedi be - és betesszük a sütőbe – persze egy forró kemencébe is be lehet tolni – hogy megpiruljon az építmény. Ha megpirult a teteje a tálban, mint nevében is benne van, tálban tálalható.

Végül már csak az alapkérdés megválaszolása maradt hátra. Istennek tetsző cselekedet-e puliszkát főzni, fogyasztani? Ha kiszabadulunk a munkaerő fenntartó újratermeléséhez szükséges energia mérlegek input-output számításának technokrata világából és megkínáljuk társainkat is belőle – akkor bizonyára igennel válaszolhatunk. Mert akkor megadjuk az anyagnak, ami az anyagé és a léleknek, ami a léleké. Végére is legyen a császáré, ami a császáré és a léleké, ami Istené.

HAMVAS BÉLA

A RÁNTOTTLEVES

Ha az ember természeti lény lenne, az abszolút táplálék nem lenne más, mint a gyümölcs. De tudjuk, hogy származásunk szerint nagyobbik felünkben a természetben túlról valók vagyunk, és igazi humánus ételünket magunknak kell megcsinálni. Az ételek rafinált volta lépést tart életünk bonyolultságával, és bizonyosnak látszik, hogy életünkben sok szövevény első oka valamely szövevényes étel. Ezen az alapon nyugodtan lehetne szendvics, vagy desszert életről beszélni. Az ilyen szendvics, vagy desszert ételeken élő emberek a normalitást teljesen elvesztették. Bizonyos határokon túl ez már nem is élet, csak hisztéria. Ha az ember útközben a normális élet felé az alapételeket keresi, a józan és nyugodt táplálékot, alig talál néhányat. A normális élet az, ami az ételek között a rántottleves. Semmi különös. Szenzáció nélküli. Messze azon túl, hogy valaki szereti, vagy sem. Az ember a nap bármely órájában eheti, reggelire, ebédre, vacsorára, forrón, langyosan, vagy hidegen. Zsíron, vagy olajon pörkölt liszt és víz. A püthagóreusok kétféleképpen ismerték, sósan, esetleg köménymaggal, ahogy mi esszük, vagy a halványan pirított lisztet tejjel főleresztve, mézzel édesítve. A tibeti csámpá is ilyesféle étel, de a lisztet forró teával öntik fel, és néha faggyúdarabokat tesznek bele. A rántottleves mindennemű feszültség nélkül való étel, ami különösen szeretetreméltó benne, hogy szelíd és egyszerű. Magától értetődik, hogy a csecsemő első étel az anyatej után a rántottleves. A rántottleves kristálytisztá éhségétél, ami körülbelül annyit jelent, hogy nem ingyenség, és nem torkoskodni való, vagyis nem izgalom, hanem az

éhes ember számára készült, és kenyérrel a legjobb, ha pedig a kenyeret megpirítják, vagy különösen ha azt apró kockákra vágva forró zsírban kicsit megsütik, gazdag, tömény és laktató, annyira, ha az ember két tányérral megesszik, semmit sem kíván utána, csak egy pohár félédes bort. A normális étel, mint a kenyér, a krumpli, a a főzelék, a főtt rizs, a szalonna, megunhatatlan, mert nem akar mást, mint táplálni. A konyha nagy művei, mint a franciasaláta, vagy a birsalmával töltött sült kacska, esetleg a pástéteom, tele van hátsó gondolattal; komplex művek, sok rétegű ételek, nem is tudják magukat egyszerre kimondani. Rántottlevestől gyomrat még senki nem rontotta el. Mindenesetre van asszony, elég ritka, aki annak, hogy mit főz teljes tudatában van; az ilyen asszony rántottlevesében a földanya íze határozottan felismehető. Ilyesmit meleg szív nélkül készíteni nem lehet. Legtöbben, ha a leves durva, avval védekeznek, hogy csak rántottleves. Mintha nem a közhely lenne a legtöbb, mintha az ami közönséges, nem az értékek felső foka lenne. A rántottleves íze leginkább rokon a tejes búza ízével. Ha az ember ezt megkóstolta, az élet kedvességéről mindent megtudott.

A bűncselekmények között kétségtelenül legsúlyosabb az élelmiszerhamisítás. Ebben bizonyos tekintetben együtt van az árulás, a káromlás, a mérgezés, a csalás, a hazugság, mindez alattomosan és elrejtve; gyűlöletes nyereségvágyból visszaél azzal, hogyha az ember megéhezik, ennie kell. Akármilyen rettenetes, de úgy van, ahogy DOSZTOJEVSZKIJ mondja: rugdaljatok, püföljetek, alázatok meg, köpdössetek le, csak adjatok enni, enni. Az ételhasználatnál csak egy még súlyosabb van, a hamis profétaság, amely az embert hazug gondolatokkal mérgezi meg. A nemes és valódi kenyeret már csaknem elvesztettük. Alig van ennél nagyobb hiány, s ezért ennél mélyebb fájdalom. A rántottleves olyan egyszerű és szerény, hogy azt hamisítani még senkinek sem jutott eszébe. Talán azért is, mert olyan olcsó, és nem érdemes. Helyzetünk mindenesetre nem reménytelen, még van Bach zenénk és Palazzo Pttink, van Velázquezünk és Hölderlinünk, a normalitás még nem tűnt el teljesen, amíg van rántottlevesünk, krumplink és főtt rizsünk.